

תוכן עניינים

1	הקדמה
חלק א': חסינות המדינה ורשויות ציבוריות - עיקרי	
3	דברים
שער א': אחריות המדינה והרשות המקומית - מעשה לפי חיקוק	
3	- סעיף 6 לפקודה
3	פרק א': כללי
7	פרק ב': הגנת סעיף 6 לפקודה והמדינה - הגבלת תחולתו
11	פרק ג': אחריות המדינה ורשות ציבורית ומקומית
11	1. כללי
12	2. חובת הזהירות של הרשות הציבורית אל מול חובת הפרט
13	3. "נדנדת" השיקולים לעניין היקף אחריות הרשות הציבורית
17	4. "חזקת התקינות" בפעולות הרשות המינהלית
פרק ד': החלת מבחן הקשר הסיבתי הקבוע בפקודת הנזיקין אף מכוח	
21	דינים אחרים
פרק ה': הגנת סעיף 6 לפקודה ורשויות ציבוריות אחרות	25
פרק ו': אחריות המדינה על-פי חוק הנזיקים האזרחיים - אחריות	
29	המדינה
29	1. כללי
2	2. מה בין אחריות המדינה על-פי חוק הנזיקים לבין אחריותה על-פי
29	סעיף 7 לפקודת הנזיקין
3	3. אין המדינה אחראית בנזיקין על מעשה שנעשה בתחום הרשאה
חוקית, מתוך אמונה סבירה ובתום-לב בקיומה של הרשאה חוקית;	
אולם אחראית היא על רשלנות שבמעשה	30
4	4. חריג הרשלנות
33	5. אזורי עימות
39	
פרק ז': אחריות הרשות המקומית	49
פרק ח': תמצית ההלכה הפסוקה	55
1	1. תחנת רדיו - השמעת נשים - תובענה ייצוגית
2	2. הגנת הפטור - בקשה לסילוק על-הסף
3	3. הגנת סעיף 6 איננה פוטרת את אגד
4	4. אי-פרסום הצעת רכש
5	5. היטל מים - גביית יתר
6	6. תעריף החשמל
7	7. פעולה על-פי חיקוק

59	8. אחריות נזיקית לתאונה
59	9. עילה נזיקית - סמכות בית-משפט
59	10. פיקוח על מוצרי מלח
60	11. "מעשה לפי חיקוק"
60	12. ייבוא בשר - קבלת אישורים
60	13. גביה לא חוקית
61	14. הטעיית הצרכן - שינוי הוראות שימוש במוצרים
61	15. משקה קוקה קולה - מחיר מופרז
62	16. מצגים מטעים לגבי הדירוג האנרגטי של מזגנים
62	17. ביטול רכישת ערוצי טלוויזיה
62	18. תחנת דלק - מחיר שירות עצמי - התקבלה בקשה לאישור תבעה ייצוגית
63	19. אזרח ותיק - הנחה בשירותי התחבורה הציבורית
64	20. חסימת דיון בשל מעשה בית-דין
65	21. מונופול - גביית מחיר מופרז
65	22. השבת כספים - חיובי ארנונה
66	23. פרשנות הנכונה של הוראות הדין
66	24. פרשנות פוליסות ביטוח
67	25. צרכים מידיים מול צרכים לטווח ארוך
67	26. מחירי מוצרים - "מכירה מיוחדת" - הטעיה
68	27. הפסקת עבודות בניה מכוחו של צו - נזקים
68	28. מפעל הפיס - הפרת היתר
69	29. חישוב ריבית כראוי
69	30. יצירת מטריד - עבודות הרכבת הקלה
70	31. "בזק" - גביה ביתר
70	32. חוקיות גביית עמלה
71	33. ספקיות אינטרנט - הפרת זכויות יוצרים
71	34. דו"ח חניה שלא כדין - עיקולים - פיצויים
72	35. הפרת זכויות עובדים
72	36. שירותי תקשורת מוזלת - טענה להפליה
73	37. מנהרות הכרמל - מועד שליחת החשבונות
73	38. היעדר פחי מחזור
74	39. האם אישור המפקח מהווה הגנה לבנק
75	40. גביית דמי ניהול שלא כדין
75	41. החרגה מפוליסת מחלות קשות
75	42. הנגשת כתוביות סמויות במלון
76	43. הטעיית ציבור המשתתפים במשחק ההימורים Winner
76	44. בקשה לאישור ייצוגית נגד חברת ביטוח - סמכות עניינית

45	חיוב רכבים ישנים בדמי ביטוח גבוהים משמעותית מדמי הביטוח בהם חוייבו רכבים חדשים	77
46	תוקף "שוברי מתנה" - אושרה בקשה להסתלקות	77
47	הנגשת שירותי בריאות לציבור שאינו דובר עברית	78
48	הסכם התקשרות משולב	78
49	אי-גילוי מחיר השירות	78
50	הסגת גבול	79
51	תשלום עבור חנייה בחניוני בתי-חולים	79
52	חיוב ביתר - שיחות בינלאומיות	80
53	בקשה לסיוע משפטי - השיקולים	80
54	נהיגה ללא רישיון - מוות - פיצויים	81
55	שירותי תקשורת - הטעיה	81
56	מפגע רעש - הקמת קיר אקוסטי	82
57	סמכות עניינית לדון בתביעה בעילה של הטרדה מינית	82
58	אחריות בנזיקין מעשה ירי	83
59	כרטיסי רכבת - הנחה	83
60	מצג שווא - רכישת מקרקעין בחו"ל	84
61	שלילת תעודת כשרות - אחריות נזיקית של עובד ציבור	84
62	גביה שלא כדין - דמי מנוי	85
63	גביית סכומים בגין אי-פרסום שמו ופרטיו של מנוי בספרי הטלפונים ובמרכזיית 144	86
64	אי-קיום פיקוח ובקרה	86
65	סגירת בית דפוס - עבודות בשטח	87
66	סבירותה של החלטת עירייה להציב מכולה בשטח פרטי	87
67	טעות של רשם המקרקעין והשפעת התחרות בין הזכויות על-פי סעיף 9 לחוק המקרקעין	88
68	תביעה נזיקית נגד התנהלותו של רשם המקרקעין	90
69	תביעה לתיקון הרישום - רכוש משותף - דחיית התביעה	92
70	האם רשאי המפקח על רישום המקרקעין לתקן רישום של בית משותף?	94
71	רשלנות ברישום	95
	שער ב': אחריות בנזיקין של עובדי המדינה ועובדי ציבור בכלל - סעיפים 7 עד 12 לפקודת הנזיקין	99
	פרק א': הדין	99
	פרק ב': הרחבת היקף חסינות של עובדי ציבור - תיקון 10 לפקודת הנזיקין	103
	פרק ג': הגדרת עובד ציבור	105
	פרק ד': חסינות עובד הציבור ופיצוי הניזוק	107

פרק ה': הוראת החסינות לא תחול על מעשה שנעשה ביוזעין מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו במעשה.....109

פרק ו': קביעת קיומה של חסינות עובד הציבור אם לאו - היסוד הנפשי.....115

1. הוראות סעיף 7ב-7ג לפקודה.....115

2. אחריות עובדי ציבור בנוזיקין טרם חקיקת תיקון 10 לפקודה.....117

3. חסינות עובדי הציבור בתיקון 10 לפקודה.....118

4. סדרי הדין הנוגעים לחסינות של עובדי ציבור.....121

5. אין מקום לאמץ מסלול דיוני של תקנות סדר הדין האזרחי.....121

6. ההיגיון בהוראות סעיף 7ב(ה) ו-7ג(ג).....122

7. מדוע בחר המחוקק לקבוע סדרי דין ייחודיים אלה לצורך בירור חסינותם של עובדי ציבור?.....122

8. האם השיקולים שמנינו לעיל מצדיקים את המסקנה לפיה אין מקום לבירור עובדתי על דרך של הצגת ראיות ולו בפתח הדיון בשאלות הנוגעות להענקת החסינות?.....123

8.1 סדרי הדין הנוגעים לחסינות עובדי המדינה.....123

8.2 מסגרת הדיון בבקשת תובע על-פי סעיף 7ב(ג) לפקודה.....124

8.3 הנמקת הודעת ההכרה ותמיכתה בתצהיר.....125

8.4 קיום דיון וחקירת מצהירים.....127

8.5 סמכות הרשם.....128

8.6 סבירות החלטת ההכרה בחסינות השוטרים.....128

9. סדרי הדין הנוגעים לחסינות עובדי רשויות ציבוריות.....129

10. ההבדלים בין חסינות עובד מדינה לחסינות עובד ציבור רשות מקומית.....132

פרק ז': תמצית הלכה פסוקה.....137

1. החריג לחסינות עובד ציבור.....137

2. דו"ח ביקורת.....137

3. חשיפת הנימוקים לאי-הכרה בחסינות.....138

4. פיצוי תאגיד על לשון הרע נגדו ללא הוכחת נזק.....138

5. האפשרות להגשת תביעה נזיקית נגד מומחה שמונה מטעם בית-משפט על רשלנות בהכנת חוות-דעתו.....139

6. טיב הביקורת השיפוטית שעל בית-המשפט להפעיל בבואו לבחון את חסינות עובד הציבור.....140

7. חסינות - עובדי רשות מדינה - עובדי רשות ציבורית.....140

8. פירוש היקף החסינות של עובדי ציבור.....141

9. החזרת ייפוי כוח.....141

10. פרשנות תכליתית של חוק.....142

11. חסינות שוטרים.....142

12. תביעת נזיקין של תלמיד שנפגע במהלך שיעור ספורט.....143

13	תביעה אישית כנגד בעלי התפקיד	143
14	נטל ההוכחה לסתור את עמדת הרשות הציבורית בדבר קיומה של חסינות	143
15	זדון ועוינות אישית	144
16	"כרטיס הכניסה" לאפשרות קבלת החסינות	145
17	פטור מאגרה	145
18	רשות מינהלית או עובד ציבור - חסינות	146
19	נטל ההוכחה לקיומו של הסייג לחסינות	146
20	החלטת פרקליטת המחוז - החלטה מנהלית - כפופה לביקורת שיפוטית	147
21	שלילת חסינות מהנדס עיר	147
22	קיום הסכם פשרה	148
23	בקשה להכרה בחסינות - שיהוי	148
24	תובענה ייצוגית נגד רשות ציבורית	149
25	נקיטת הליך משפטי נגד בעל תפקיד	150
26	בקשה הוגשה על-ידי עובד ציבור והרשות תומכת בה ומוכנה לקחת על עצמה את האחריות למעשיו	151
27	חסינות עובד ציבור - הטרדה מינית	152
28	שוטרים - עובדי מדינה - חסינות	152
29	נימוק החלטה לאי-מתן הכרה בחסינות	153
30	עובדת עירייה - פגמים בהתנהלותה - זיקה לעירייה - חסינות	153
31	פעולות היועץ המשפטי - חסינות עובד ציבור	154
32	היקף הביקורת השיפוטית שתופעל על הודעת היועצת המשפטית של העירייה בדבר מתן חסינות למבקש	155
33	עיצובים בבניית בניין - פיצויים	155
34	סבירות החלטת הרשות	156
35	חכירת שטח לבניית פרויקט - שלוח	157
36	"קבלן" שאינו "עובד"	157
37	עילות תביעה שאינן נזיקיות - אין תחולה ישירה לסעיף 7 לפקודת הנזיקין לעניין חסינות עובד ציבור	158
38	תשלום חוב בגין גרירה ואחסון	158
39	סבירות הודעת ההכרה	159
40	התנאים להכרה בחסינות עובד מדינה	160
41	זכותו של המשיב בבקשת חסינות לחקור את המצהיר מטעם מבקש החסינות	160
42	חסינותו של ראש המועצה וצירוף המועצה כנתבעת	161
43	סבירות החלטות ועדת האתיקה	162
44	חסינותו של עובד הציבור, שלפי הוראתו הותקנו מצלמות סמויות	162

45	עובד המשתייך למדרג הניהולי - אחריות מוגברת	163
46	אחריות אישית לפצות כתוצאה מגביית האגרות וההיטלים על-ידי המועצה	164
47	אחריות לקריסתה של הוצאה לאור	165
48	חסינות לעובדי מדינה	165
49	רישיון בית ספר - עיכוב הליכים	166
50	גרסה מול גרסה - חסינותו של עובד הציבור	166
51	פקידת סעד - תסקיר - נזקים	167
52	אישום ברצח - זיכוי - נזקים ואחריות	167
53	פרסומים - יו"ר וועדת הבדיקה לבחינת התנהלות מערכת אכיפת החוק	168
54	איסור להעביר גז אל תחומי המדינה - אחריות ראש אגף הפיקוח במשרד התשתיות הלאומיות	169
55	פיצוי בגין מעצר שווא ועיכוב שלא כדין	169
56	פיגוע - פרסום אוטובוסים ממוגני ירי	170
57	הפרשנות הראויה להסדר החסינות	170
58	אכיפה סלקטיבית	171
59	תלונה כוזבת - נזקים	171
60	מפגע סביבתי	172
61	נזקים שנגרמו כתוצאה מאי-מתן רישיון עסק	173
62	הודעה לצד שלישי - סמכות בית-הדין לעבודה	173
63	היתר לבניית מבנה לתעשייה ואחסנה חקלאית במקרקעין	174
64	העמדת עירייה לדין פלילי בעבירת רשלנות	174
65	לשון הרע - פיצוי	175
66	תביעה נזיקית כנגד המדינה - היעדר עילה משפטית	175
67	חסינות עובד רשות ציבורית - אספקט דיוני ומהותי	176
68	חיסיון עו"ד לקוח	176
69	הנטל להוכיח כי תנאי החסינות מתקיימים	177
70	ראש מועצה - בקשה להכרה בחסינות	178
71	חסינות סטטוטורית	178
72	כאשר הוגשה הודעת הכרה בחסינותו של עובד הציבור על-ידי הרשות הציבורית או על-ידי המדינה ובקשה לדחות את התביעה האישית כנגדו - נקודת המוצא היא שהתנאים הנדרשים להכרה בחסינות התקיימו	179
73	הואיל והחלטת המדינה להכיר בחסינות עובד המדינה במקרה מסויים הינה החלטה מינהלית, הרי שהביקורת השיפוטית על החלטה זו צריכה להיעשות על-פי עילות ההתערבות המוכרות במשפט המינהלי ובית-המשפט איננו בוחן, בשלב זה, את העובדות הנטענות בתביעה	179

74. בראשית הדיון נעתר התובע להערת בית-המשפט והסכים לדחות את התביעה נגד נתבעים 2-4 לאור החסינות המוענקת לבעלי תפקידים בהתאם לסעיף 7א לפקודת הנזיקין - במקרה הנדון המדינה נותרה כנתבעת יחידה 179.
75. בהתאם לסעיפים 7א ו-7 לפקודת הנזיקין עובד רשות ציבורית יהיה זכאי לחסינות מפני תביעה בנזיקין, במידה והמעשה בגינו הוא נתבע נעשה תוך כדי מילוי תפקידו כעובד ציבור, למעט אם המעשה נעשה ביודעין מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו 180.
76. ברישא של סעיף 7א(א) לפקודה נקבע הכלל וביסיפא שבו נקבע החריג לכלל. בהתאם לאמור ברישא, מוקנית חסינות לעובדי ציבור על "מעשה שעשה תוך כדי מילוי תפקידו השלטוני כעובד ציבור, המקיס אחריות בנזיקין". משמע, על כל עוולה בנזיקין ללא יוצא מהכלל, לרבות בעילת לשון הרע, כאשר בהקשר האמור יש לציין כי "מעשה" בהתאם להגדרה שבסעיף 7 לפקודה הינו לרבות מחדל. מאידך, בהתאם לסיפא של הסעיף הנ"ל, קבע המחוקק חריג, ולפיו החסינות לא תחול מקום שהמעשה נעשה ביודעין מתוך כוונה לגרום נזק או תוך שוויון נפש לתוצאות המעשה 180.
77. בית-המשפט הגיע למסקנה כי טרם בשלה העת להחליט בבקשה, משום שהיא מצריכה בירור ראייתי-עובדתי הנוגע לשאלה האם התקיימו כל תנאי החסינות וכי על התצהיר לעבור את כור ההיתוך של החקירה הנגדית. כלומר, יש לברר תחילה האם יוסף דגן מילא תפקיד שלטוני בעת שאמר את הדברים, האם אמר אותם במסגרת זו, יש לבחון את שאלת תום-הלב ואת שאלת הכוונה או היעדרה ועוד נתונים עובדתיים שטרם התבררו 180.
78. בהינתן קביעתו העובדתית של בית-משפט קמא לפיה המבקש פעל מתוך כוונה לגרום נזק - קביעה בה אין דרכנו להתערב במסגרת בקשת רשות ערעור "בגלגול שלישי" - קביעתו המשפטית של בית-המשפט המחוזי לפיה אין לראות בחבר מועצת העיר עובד ציבור לא נדרשה על-מנת להכריע כי המבקש לא עומד בתנאים לקבלת חסינות לפי סעיף 7א ולכן דין בקשתו להידחות 180.
79. בהתאם לסעיף 7 לפקודת הנזיקין הסמכות להעניק חסינות לעובד רשות ציבורית מסורה לבית-הדין אשר נדרש לבחון אם מתקיימים תנאי החסינות על-סמך בקשה שתוגש מטעם העובד או הרשות הציבורית, כאשר החלטת בית-הדין בבקשה תינתן לאלתר 181.

80. בהתאם לסעיפים 7א ו-7ג לפקודה, עובד רשות ציבורית יהיה זכאי לחסינות מפני תביעה בנוזיקין, כשהמעשה בגינו הוא נתבע נעשה תוך כדי מילוי תפקידו כעובד ציבור ו/או בעת ביצוע המעשה, אלא אם המעשה נעשה ביוזמה מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו. עוד קובע סעיף 7ג לפקודה, שכאשר מוגשת בקשת חסינות לפי סעיף 7א(א) לפקודה, תצורף הרשות הציבורית להליך ובית-המשפט יקבע אם התקיימו תנאי החסינות לפי סעיף 7א לפקודה.....181

81. תביעה זו, כאמור, היא תביעת התובע כנגד קצין משמר הכנסת באופן אישי. הודעת הכרה לפי תקנות הנוזיקין (אחריות עובדי ציבור), התשס"ו-2006 הוגשה וממילא הוכח ולא נסתר כי על פעולותיו של קצין המשמר חלה חסינות עובד הציבור בהתאם לסעיף 7א(א) לפקודת הנוזיקין.....181

שער ג': חסינות הרשות השופטת וכל אדם העושה מלאכת

שיפוט - סעיף 8 לפקודה 183.....

- 183..... פרק א': כללי
- 185..... פרק ב': נושאי החסינות
- 187..... פרק ג': שיקולים התומכים בהענקת החסינות
- 189..... פרק ד': שיקולים השוללים את מתן החסינות
- 191..... פרק ה': מהו האיזון הנכון בין השיקולים המתנגשים, כאשר מדובר באחריות שילוחית של המדינה
- 191..... פרק ו': חסינות רשם ההוצאה לפועל - סעיף 73א לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.....197
- 197..... 1. כללי
- 198..... 2. מהות חסינות רשם ההוצאה לפועל
- 199..... פרק ז': תמצית ההלכה הפסוקה
- 199..... 1. אחריות דייני בית-הדין
- 199..... 2. אחריותה הנטענת של המדינה לפועלו של רשם ההוצאה לפועל
- 200..... 3. תאגיד - פיצוי סטטוטורי
- 200..... 4. חסינות של נושא משרה שיפוטית
- 201..... 5. חיפוש משטרתי - נזקים
- 201..... 6. אכיפה בררנית - ביטול כתבי אישום
- 202..... 7. מעשה ו/או מחדל של רשם הוצאה לפועל
- 202..... 8. תביעה נזיקית נגד גורמים שיפוטיים
- 203..... 9. "רדיפה אישית"
- 203..... 10. אחריות שילוחית של המדינה לרשלנות שיפוטית
- 204..... 11. חסינות בורר
- 205..... 12. מינוי מומחה מטעם בורר כמוהו כמינוי מומחה מטעם בית-המשפט

13.	אופיין של ההחלטות נשוא הבוררות	205
14.	תביעת סרק וערעור סרק	206
15.	תפקוד הבורר	206
16.	חסינות רשם ההוצאה לפועל	207
17.	תביעת נזיקין - היעדר עילה	208
18.	רשלנות נושא תפקיד שיפוטי	208
19.	בקשה למתן פטור מאגרה - תביעה נגד נשיאת בית-המשפט העליון	208
20.	מעילה באמון, המתבטאת בכוונת זדון או מרמה של הבורר	209
21.	פטור מאגרה - שופט בית-משפט עליון - חסינות	210
22.	הפקדת ערובה - הפרת חובת נאמנות כבורר	210
23.	מומחה מטעם בית-הדין - לא נשא בתפקיד שיפוטי	210
24.	חסינות בורר - תביעת שכר-טרחה	211
25.	המקור הנורמטיבי לחסינות בורר	212
26.	אי-מתן פטור מתשלום אגרה	212
27.	פיצוי בגין מאסר שווא	212
28.	סתירה לסעיף החסינות	213
29.	כונסת נכסים - עילת תביעה	213
30.	הגשת תביעה נגד המדינה בגין אחריות שילוחית או ישירה - רק במקרים קיצוניים ונדירים	214
31.	נכה צה"ל - תובענה נזיקית נגד אגף השיקום	214
32.	מכתב איום על כוונה לנקוט בהליך משפטי כנגד הבורר	215
33.	תביעה נגד בורר - סמכות בית-משפט	215
34.	חסינות מעין שיפוטית	216
35.	חסינות מהותית העומדת לנושא משרה שיפוטית	216
36.	רשלנות מצד שופט - אין מקום לסילוק על-הסף	217
37.	תיקון כתב הגנה - הוספת טענת סף בדבר "היעדר עילה/מניעות"	218
38.	פטור מאגרה - עילות התביעה לא הוכחו	218
39.	החלטה שיפוטית - קריסה כלכלית	218
40.	טענה למשוא פנים שיפוטי	219
41.	תקיפת החלטות שיפוטיות	219
42.	שלילת רישיון - נזקים - אחריות	220
43.	תביעה אישית בגין מעשים שעשה טרם מינויו כבורר	220
44.	תפיחת האגרה כתוצאה מתקלות בתפקוד בתי-המשפט	221
45.	עילת תביעה - נזיקין - בוררות - חסינות	222
46.	תעשיות מזון - רבנות - סמכות	222
47.	הוצאת שומה על-פי מיטב השפיטה אינה מכניסה את פקיד השומה לגדר "רשות שופטת"	223

48. חסינות עורך-דין	223
49. הדרך לתקיפת החלטות שיפוטיות, הינה על דרך של ערעור בהתאם למועדים הקבועים בחוק ולא על דרך תובענה נזיקית כפי שעשה המבקש	224
50. האם נקיטת הליכי הוצאה לפועל כנגד הזולת, ללא כל בסיס חוקי, היא בגדר עוולת רשלנות? ובהקשר לכך, האם ניתן לחייב את המדינה בגין רשלנות של רשם ההוצאה לפועל?	225
51. מעמדו של רשם ההוצאה לפועל הוא מעמד מיוחד והוא מוסמך לבצע פעולות שיפוטיות ומינהליות גם יחד - החסינות המוקנית לו מכונה חסינות מעין שיפוטית	228
52. פעולות כונס הנכסים אשר מונה לבקשת הבנק גרמו לו נזקים העולים על סכום התביעה	230
53. רשלנות הנתבעת בהוראות התקנון ובנוהג הנוגעים לתביעה ולמשפט החברים	230
54. הפסיקה קובעת כי החסינות המוקנית בסעיף 8 לפקודה לא חלה מקום בו פעל הנתבע (שהיה בעל תפקיד שיפוטי) בזדון או תוך חריגה מודעת מסמכות	232
55. יש להשוות את מעמד הבורר למעמד שופט בשל הפונקציה הדומה שהם מבצעים - החסינות ניתנת בגדר התפקיד בלבד	233
56. אין הצדקה לסטות מכלל ההדדיות בהקשר של תביעה נגד בורר בעילה של מעילה באמון, ויש להיצמד לכללי ההפעלה המקובלים של עיקרון מעשה בין-דין	234
57. אין מקום לשלול מעובד ציבור, הממלא תפקיד שלטוני, את החסינות מפני תובענה אישית בנזיקין, בגין מעשה שעשה במילוי תפקידו האמור - אלא במצב מובהק שבו עובד הציבור פעל לכאורה ממטרה אישית ובאי-חוקיות בעליל	236
58. אחריותן של רשויות הציבור ואחריותו של עובד הציבור לנזק שהוסב לרוכשת מקרקעין	237
59. מתי והאם בכלל, ייפסל יושב-ראש וועדה מחוזית על-פי חוק התכנון והבניה?	238
60. הכרה בחסינותם של עובדי ציבור מפני תביעות נזיקין שהוגשו נגדם	238
61. שאלת פרשנות הוראת החוק הנוגעת לכשירות נציגי הרשות המקומית בוועדה המחוזית	239
62. הטלת אחריות על המדינה בגין פעולה רשלנית	240

63. בעניינה של נתבעת 5 ברור כי ככל והתובעים מלינים על כי נתבעת זו קיבלה בעניינם החלטה שיפוטית אשר אינה לרוחם - תרופתם היא בהגשת ערעור על ההחלטה ולא באמצעות הגשת תביעה אישית נגד מקבל ההחלטה. כך או כך, לא יכול להיות חולק לנתבעת זו עומדת החסינות הקבועה בסעיף 8 לפקודת הנזיקין, כך שדין התביעה נגדה להידחות ולא רק להימחק 241.

64. התובע אינו מציג סיכויי תביעה המצדיקים קבלת הבקשה. ביחס לנתבעת 1, התובע מתעלם מהחסינות הקבועה בסעיף 8 לפקודת הנזיקין, שאינה מאפשרת הגשת תביעה כנגד גורם שיפוטי ביחס למעשיו במסגרת תפקידו. לא נטען מהי ההתרשלות או הפרת החוק מצד הנתבעת 1. לא הוצגה עילת תביעה המצדיקה קביעת דיון נוסף, בזבוז זמן שיפוטי נוסף והבאת כלל הצדדים לדיון בשנית 241.

65. דיון בהליך יתייחס, מעצם טבעו, אל התנהלות הנתבעים 1-4 במסגרת פעולות שיפוט שביצעו - וכבר מייד ייאמר שלא ניתן לדון בעניין זה, בשל החסינות המוענקת מכוח סעיף 8 לפקודת הנזיקין 241.

66. הנטען בשתי התביעות חוסה באורח מובהק תחת החסינות השיפוטית הקבועה בסעיף 8 לפקודת הנזיקין - כפי שנפסק, מדובר בחסינות מהותית, שאינה מהווה בסיס להטלת אחריות שילוחית על המדינה 241.

67. עניינים שונים 241.

חלק ב': תביעות פיצויים נגד רשויות התכנון 243

שער א': תביעת פיצויים נגד רשויות התכנון בעילה הנסמכת על עוולת הרשלנות 243

פרק א': מבוא 243

1. כללי 243.

2. מהו נזק? 245.

3. מבחן הסבירות 246.

4. עוולת הרשלנות בהקשר לרשות ציבורית 248.

5. לא די בהתמשכות הליכי התכנון ואי-מתן היתר בניה, אף לא בחלוף הזמן, ארוך ככל שיהא, כדי לבסס עילת רשלנות, אלא נדרשת הוכחה לקיומו של מעשה או מחדל רשלני מצד רשויות התכנון 250.

פרק ב': רשויות התכנון ועבירת הרשלנות 253

1. כללי 253.

2. רשלנות בהליכי מתן היתר בניה 253.

2.1 היתר הבניה על שני תיקוניו שנתנה "הוועדה" ל"מעונה" היה בלתי-חוקי 253.

2.2 שאלת אחריותה של המדינה לנזקים שנגרמו לכביש אספלט שנסלל ללא היתר	254
2.3 שאלת זכותו לפיצויי נזיקין, של מי שביקש וקיבל מהוועדה המקומית היתר בניה לאחוקי, בגין נזקי צו הפסקה שיפוטי שניתן לבקשת הוועדה המקומית על-פי דרישת המפקח עקב הבניה הלא חוקית.....	255
2.4 האם הדרישה להוצאת היתר בניה כתנאי להקמת אוהל קרקס הינה בהתאם לדין?.....	255
2.5 באומדן ירידת הערך אין להתחשב בבניה או לפסוק פיצויים בגין בניה	256
2.6 אין לאפשר תקיפה בדיעבד של תכנית שאושר למתן תוקף, במסגרת תביעת נזיקין	256
2.7 היחס שבין תביעת פיצויים מכוח סעיף 197 לחוק התכנון והבניה לבין תביעת פיצויים על בסיס דיני הנזיקין הכלליים	257
3. רשלנות בהקפאת הבניה.....	258
3.1 אימוצה של הדעה לפיה האשם שבמחדל יבלע באשמה של גרימת הנזק, בנסיבות המקרה הנוכחי, יוצרות מצב בלתי-אפשרי. המערער, אשר ניסה לתקן את רכושו, ואשר נכשל בשל מחדלה של העירייה לתחזק את רכושה שלה, לא יוכל לכפות על העירייה לתקן את הדרוש תיקון, בשל חלוף הזמן. העירייה תוכל להמשיך ולהפר את חובות התיקון והמערער יוותר עם נכס חסר כל שימוש וללא כל יכולת לתקנו	258
3.2 שאלת זכאותה של התובעת לקבלת פיצוי מהנתבעות בגין הקפאה שלא מכוח תכנית, שהתמשכה שנים רבות	259
3.3 פעולות המשיבות העומדות לבחינה נוגעות לשלושת היתרי הבניה שהעניקה הוועדה המקומית למערערים	260
3.4 אחריותן הנזיקית של הרשויות השונות לנזקי רכוש	261
3.5 חובתה של המשיבה לבדוק מה מקור התקלה, ולמנוע הישנותן של תקלות כאלה בעתיד	262
3.6 מחדל של עשרות בשנים	263
3.7 האם זכאי פלוני לפיצויים בגין התנהלות פגומה של הרשות המינהלית?	264
3.8 שאלת אחריותה של עיריית חיפה לקרות תאונה	264
3.9 כשלים הנדסיים שנתגלו בבניין	264
3.10 תקופות הבדק והאחריות	265
4. רשלנות על-ידי עיכוב תכניות	266

4.1	התובעים ממקדים את המבט בהתנהלות של הוועדה המקומית ושל מהנדס העיר. התנהלות זו, כך נטען, היתה רצופה פגמים מינהליים. לשיטת התובעים ניצבה לפני הנתבעות בעיה מקצועית בעניין החניות, אלא שהן לא התמודדו עימה כראוי. כתוצאה מכך נוצרה תסבוכת ורק המקצועיות שהפגינה ועדת הערר היא שהובילה להתגברות על הקשיים.....	266
4.2	תביעת פיצויים נגד וועדה מקומית וועדה מחוזית לתכנון ולבניה בגין עיכוב שלא כדין במתן היתר בניה.....	266
4.3	שאלת הפיצוי בגין הקפאה ממושכת.....	267
4.4	עיקר טענת התובעת בתובענה היא כי הוועדה המחוזית התרשלה בכך שחדלה מלפעול במהירות הראויה על-פי סמכותה מכוח סעיף 28 לחוק.....	268
4.5	חובת זהירות של רשויות התכנון כלפי האזרח - עיכוב בקבלת החלטות.....	268
4.6	פיצויים בגין נזקים כלכליים שנגרמו לחברה בשל הקפאה מתמשכת במתן היתרי בניה.....	269
4.7	פיצוי על נזקים שנגרמו כתוצאה מהתמשכות הליכי התכנון במשך שנים רבות.....	270
4.8	התארכות הליכי תכנון ואי-מתן היתרי בניה.....	271
4.9	עיכוב במתן היתר והוצאות ארנונה עקב כך.....	271
4.10	האם נסיבות הימשכות הטיפול בבקשה, מגבשות הצדק לחיוב הנתבעות בפיצוי כספי?.....	272
4.11	עיכובים שונים שלא כדין בקשר לבקשה להקים מפעל סוללות בתחום הנתבעת, לטענתם, עקב שיקולים זרים.....	273
4.12	הפעלה בשטח הגן הלאומי אשקלון, מתחם נופש ואירועים.....	274
4.13	פיצוי כתוצאה מעיכוב היתר בניה.....	275
4.14	אין לראות בוועדה המקומית כאורגן של העירייה לעניין תכנון ובניה.....	275
4.15	הוועדה עיכבה היתר הבניה לתובע שלא כדין, לא דנה בבקשה להיתר.....	276
4.16	כפיפות המשיבה בתור וועדה מקומית להחלטות הוועדה המחוזית.....	276
5	רשלנות בהליכי מתן וביצוע צו הריסה.....	277
5.1	האם ניתנה התראה?.....	277
5.2	התנהלות חמורה מצד המבקש. חרף החלטות חוזרות ונשנות שניתנו בעניינו ממשיך המבקש להעלות אף בהליך זה טענות עובדתיות ומשפטיות שנדחו זה מכבר ושנראה כי בינן ובין המציאות והדין קשר רופף לכל היותר.....	278

5.3 המערערים חטאו בביצוע פעולות בניה ללא היתר. מבלי להקל ראש בחומרת המעשה, אשר בגינו הם צפויים לסנקציה פלילית, הרי שמנגד מדובר ברשויות ציבוריות שברשלנותן גרמו לכך שצו הריסה מינהלי, שהוצא שלא כדין, בוצע בפועל ופגע בזכויות הקניין של המערערים.....	279
5.4 האם ההחלטה על סגירת המבנה היתה החלטה רשלנית - אם לא?.....	280
5.5 על-אף היות תביעתו לסעד של המערער נגועה באי-חוקיות, יזכה הוא לפיצוי בגין הריסת ביתו, שהתבצעה בשל פעולה רשלנית של הוועדה המחוזית.....	280
6. רשלנות חישוב שטח בניה.....	281
6.1 חובת הזהירות המוטלת על הוועדה המקומית בעניין חישוב השטח הבנוי.....	281
6.2 סירוב הקבוץ לקיים את ההסדר בטענה שלא הסמיך את הוועדה להתחייב בשמו.....	281
7. אחריות בנזיקין של וועדה מקומית לפגמים.....	283
7.1 העילה היחידה העומדת לרשות רוכשי הדירות היא העילה לפי חוק המכר (דירות).....	283
7.2 אין מקום לקבל בשלב זה את פרשנות העותרים לסייג הקבוע בהיתרי הבניה.....	283
7.3 נתינת היתר ללא תנאים חרף הקרבה לקווי המתח.....	284
7.4 ביצוע רשלני של חובה ותפקיד ציבוריים.....	284
7.5 וועדה המקומית והמחוזית חרגו מסמכותן ואישרו סטיות ניכרות כך שבפועל נבנו 5 קומות במקום 3.....	285
7.6 התאמת הפרוייקט להוראות תמ"א 13.....	286
7.7 התובעים מצאו עצמם בעלי דירות שאינן ראויות למגורים והינן מסוכנות.....	286
פרק ג': היצג רשלני.....	289
1. כללי.....	289
2. היצג רשלני ותביעות נגד רשויות התכנון.....	291
3. קשר סיבתי במצגי שווא.....	292
4. מצג רשלני של הרשות בהקשר של חוקי התכנון והבניה.....	293
5. מידע מטעה על זכויות הבניה או השימושים המותרים במקרקעין.....	294
6. מצג שווא וכימות הנזק.....	294
7. מצג שווא שמצמיח עילה חוזית.....	298
8. מצג שווא במשא-ומתן.....	299

9. פעמים יכולה הרשות לקבל החלטה תקינה לחלוטין אך "בדרך" אליה או "בצידה" עשויות להתקבל החלטות רשלניות או כאלה שיש בהן מצג שווא מטעה לאזרח.....	299
10. הציגו לתובעת מצג שווא, לפיו קיים היתר בניה תקין לרישוי המבוקש.....	300
11. וועדה מקומית - כמו וועדה מחוזית וכמו כל רשות ציבורית - חבה חובת זהירות מושגית וקונקרטית לפונים אליה.....	300
12. הנפגע מעוולה נזיקית זכאי לפיצוי על אינטרס "ההסתמכות" שלו, אך לא קמה זכותו להגנה על אינטרס הציפייה ולפיצויי קיום.....	301
13. הנתבעות הפרו את ההתחייבויות שנתנו ונהגו בחוסר תום-לב.....	301
14. אחריותה של ועדת תכנון לנזק שהוסב לרוכשי מקרקעין, בשל היגד שווא, בתחום התכנון של המקרקעין.....	302
15. האם ראוי, מבחינת המדיניות המשפטית הרצויה, לחייב רשות מקומית בנזיקין בגין מסירה רשלנית של אינפורמציה בלתי-נכונה על-ידי מישהו מעובדיה לאזרח, אשר הסתמך על אותה אינפורמציה לקויה, פעל לפיה, וכתוצאה מכך נגרמו לו נזקים כלכליים?.....	303
16. העירייה הפרה כלפי התובעים את חובת הזהירות החלה עליה והציגה מצג שווא רשלני.....	303
17. אחריותן של רשויות הציבור ואחריותו של עובד הציבור לנזק שהוסב לרוכשת מקרקעין, בשל היגד שווא, בתחום התכנון של המקרקעין.....	304
שער ב': תביעות נזיקין נגד רשויות התכנון בהסתמך על עילת היפר חובה חקוקה.....	305
פרק א': מבוא.....	305
פרק ב': קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק.....	313
פרק ג': החיקוק נועד לטובתו או להגנתו של הניזוק.....	317
פרק ד': המזיק הפר את החובה המוטלת עליו וההפרה גרמה לניזוק נזק.....	325
פרק ה': הנזק שנגרם הוא מסוג הנזק אליו נתכוון החיקוק.....	327
פרק ו': רשלנות תורמת של התובע בעוולת היפר חובה חקוקה.....	329
פרק ז': הנזק שנגרם הוא מסוג הנזק אליו נתכוון החיקוק.....	335
פרק ח': היפר חובה חקוקה - עוולה העומדת בפני עצמה.....	337
פרק ט': כוחן של עוולות מסגרת במקרים בהם קיימת עוולה פרטיקולרית.....	339
פרק י': רשויות התכנון ועילת התביעה של היפר חובה חקוקה.....	343
פרק י"א: סיכום.....	355